

Motion till riksdagen 2010/11:N334

av Peter Hultqvist och Roza Güclü Hedin (S)

Utvärdering av genomförda avreglingar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att snabbt utvärdera effekten av genomförda avreglingar.

Motivering

Under en lång rad av år har det skett omfattande avreglingar inom en rad tidigare reglerade områden. Det gäller sådant som flygtrafiken, taxinäringen, järnvägen, posten, el- och energimarknaden. Nu på senare tid har beslut fattats om avreglingar inom apotek, persontrafik på järnväg och bilprovning. Även postens verksamhet förändras nu successivt genom bl.a. nedläggning av 337 företagscenter över hela landet som ska ersättas av postombud vid bensinmackar och livsmedelsbutiker.

Eftersom avreglingarna i tid sträcker sig så långt tillbaka som till 1980-talet är det av största vikt att det nu sker en samlad utvärdering och bedömning av effekterna. Inte minst från ett regionalpolitiskt perspektiv är detta intressant. Parametrar som service, kvalitet, tillgänglighet och prisutveckling i hela landet bör analyseras. En utveckling mot större regionala klyftor, en sämre sysselsättningsutveckling på landsbygden och sämre service utanför tätorterna har säkerligen en del av sin förklaring i genomförda avreglingar.

Redan nu kommer rapporter om försämringar i apoteksservicen på landsbygden när det gäller medicinleveranser trots att denna avregling är genomförd helt nyligen. Detta sker även om privata företag som tar över tidigare statliga apotek på landsbygden fram till den 1 juli 2012 ska vara förbundna att garantera befintlig service. Därefter är risken för stora försämringar uppenbar.

Inför avreglingen och även privatiseringen av bilprovningen har regeringens egna utredare pekat på att den med största sannolikhet leder till färre

Fel! Okänt namn på

serviceställen på landsbygden och högre priser. Trots detta genomförs avregleringen.

Ett annat exempel på en tvivelaktig avreglering är den sedan den 1 juli 2009 pågående avregleringen av persontrafiken på järnvägen. Sveriges grundläggande problem när det gäller järnvägens stamnät är kapacitetsbrist på spåret, inte behovet av fler och nya aktörer. Dessutom är den svenska avregleringen mycket långtgående då den i princip tillåter fri konkurrens på spåret. Risken är uppenbar för avsevärda prisökningar när privata aktörer ska ”plocka russinen ur kakan” när det gäller exempelvis de mest lönsamma tågrelationerna inom fjärrtågnätet. Slutresultatet av avregleringen kan mot bakgrund av prisökningar bli ett minskat resande.

Många av de sektorer som avreglerats är kopplade till ett övergripande samhällsintresse där en stark samhällelig reglering, samhällsägda bolag och långtgående ambitioner att klara en god service i hela landet utgjort grunden. När detta löses upp och marknadskrafterna i ökad utsträckning gör sig gällande får detta effekter på bl.a. den regionala balansen. En utvärdering som belyser detta perspektiv på avregleringarna och även föreslår handlingsvägar för att komma tillrätta med problemen är därför nödvändig.

Stockholm den 20 oktober 2010

Peter Hultqvist (S)

Roza Güclü Hedin (S)